

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Гігієна та екології № 2

Навчальний рік 2021–2022

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент Нормативний

Формат освітнього компонента Змішаний

(очний, змішаний, дистанційний)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 228 «Педіатрія»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма 228 «Педіатрія»

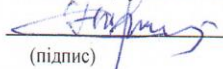
Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс другий, денна форма навчання

Силабус навчальної дисципліни
затверджений на засіданні кафедри гігієни а
екології № 2

Протокол від
«30» серпня 2021 року № 7

В. о. завідувача кафедри

 доц. Сидоренко М. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«30» серпня 2021 року

Схвалено методичною комісією ХНМУ
з проблем громадського здоров'я

Протокол від
«27» серпня 2021 року № 1

Голова

 проф. Огнєв В. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2021 року

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ

1. Завгородній І.В., д.мед.н., професор
2. Сидоренко М.О., к.мед.н, доцент
3. Коробчанський П.О., к.мед.н, доцент
4. Перцев Д.П., к.мед.н, доцент
5. Філатова Н.М., к.мед.н, доцент
6. Чеховська І.М., ст. викладач
7. Лалименко О.С., асистент
8. Літовченко О.Л., асистент
9. Біличенко Н.П., асистент
10. Шевченко Ю. В., асистент
11. Байдак С. М., асистент
12. Марюха Ю. В., асистент

Викладачі:

1. Сидоренко М. О. , к.мед.н., доцент
2. Коробчанський П.О., к.мед.н, доцент
3. Чеховська І.М., ст. викладач
4. Лалименко О.С., асистент
5. Літовченко О.Л., асистент
6. Біличенко Н.П., асистент
7. Шевченко Ю. В., асистент
8. Байдак С. М., асистент
9. Марюха Ю. В., асистент

ДАНИ ПРОВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

П. І. Б. викладача	Посада, вчене звання, вчене звання, науковий ступінь	Професійні інтереси	Посилання на про файл викладача
Сидоренко М. О.	к.мед.н., доцент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та екологія	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38 (068) 876 64 05 mo.syndorenko@knmu.edu.ua
Коробчанський П.О.	к.мед.н., доцент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та екологія	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 +38(099)403 99 17 po.korobchanskyi@knmu.edu.ua
Філатова Н. М.	к.мед.н., доцент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та екологія	Moodle: http://31.128.79.157:8083/mod/bigbluebutton/view.php?id=7974 Моб. тел.: +38 (66) 188 52 68 nm.filatova@knmu.edu.ua
Лалименко О.С.	к.мед.н., асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(066) 159 56 53 os.lalymenko@knmu.edu.ua
Літовченко О.Л.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31

			Моб. тел.: +38(050) 780 24 22 ol.litovchenko@knmu.edu.ua
Біличенко Н.П.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та екологія	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(050) 976 77 27 np.bilychenko@knmu.edu.ua
Байдак С. М.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та екологія	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(068) 806 43 25 sm.baidak@knmu.edu.ua
Шевченко Ю. В.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(097) 151 84 58 yv.shevchenko@knmu.edu.ua
Марюха Ю. В.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 +38(050) 607 06 64 yv.mariukha@knmu.edu.ua

Контактний тел.: +38(057) 707-73-81,

kaf.7med.hihieny2@knmu.edu.ua

Інформація про консультації

Очні консультації: розклад та місце проведення згідно з розкладу навчального відділу.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація: заняття проводяться в умовах кафедри гігієни та екології № 2, ХНМУ

<KLMI

KbeZ[mk gZ\qZevgh€ ©HohjhGZ ijZp• \ ]Zema•^a kdeZ^_g
hk\•lgvhn_k•cgh€ ijh]jZfb ©I_•^•Zlj•y^a IZ KIZg^Zjlm \bsh€
fZ]•kl_jkvdabc j_gv]Zema• agZgv p©HohjhGZ a^hGh\Iy•Z
Hibk gZ\qZevgh€ ^bkpbie•gb ZghIzP•y

Ijh]jZfZ \b\q_ggy ^bkpbie•gb ©HohjhGZ ijZp• \ ]Zema•
f_•^bqgbo aZdeZ^•\ hk\•lb MdjZ€gb m \•^ih\•jZghkri_jgm €bkfbk
hj]Zg•aZp•€ gZ\qZevgh]h]hpaZkgh\Zgh€ gZ ih}^gZgg• l_o
jha^•eZfb IZ aZe•dh\bo dj± h\bbp•gdb•jm gZ\qZevgh]h g
klm^_glZ g_h[o^gh]h ^ey aZk\h}ggy ^bkpbie•gb Z[h €€
©HohjhGZ ijZp• \ ]ZemaGZ kiazZdZge_ggy klm^_gl\ a mfh\Zfb
ijZp•\gbd•\ m kmqZkgbo mfh\Zo a rd•^eb\bfb IZ g_[_ai_
k_j_•^h\bsZ \ e•djm\Zevgh]bqgbo aZdeZ^Zo €o \ieb\hf gZ
hj]Zg•afm ijZp•xxqh€ ex^bgggb]ZpjZp•\gbd•\ gZe_`blv ^h g
gZijm`_gbo IZ \•^ih\•^Zevgbo \b^•\ ^•yevghkl•

Hdj_f• ijhn_k•cg•]jmib f_•^bqgbo ijZp•\gbd•\ m k\h€c ih\
k\h€ ki_pbn•qg• mfh\b ijZp• sh fh`mlv klZlb ijbqbggh•aZ
ijhn_k•cgh€ kijbyxlv \bgbdg_ggx \lhfb IZ i_j_`lhfb \ljZlb
^_kylbe•lly oZjZdl_jbamxlvky agZqgbfb ^hky]g_ggyfb f_•^bqg
lh^Zevrh]h jha\blm gZ[m\Zxlv f_•^bqgZ •g`_g_j•y IZ [•
^•Z]ghk]bq i_j_`Z`gh`k]h]gi• kbkl\_fb rbjhdh \ijh\Z^`mxlvky
ijZdlbmd eZa_jg_ \bijhf•gx\Zggy mevljZa\md IZ •hg•amx
a[•evrm]lvky Zjk_gZe e•d•\ i_j_•^mk•f Zglb[•h]bd•\ Z IZc
ij_iZjZl•\ Wadmpbf m ^hkb]v k_jchag•c f•j• af•gx}lvky af•kl
ijZp• yd e•dZj•\ IZd • k_j_•^gvh]h f_•^bqgh]h IZ ^hihf•`gh]
ijZ\beh ijba\h^ylv ^h \•^qmlgh]h ajhklZggy j•\gy g_j\h\h]h
gZijm`_ggy ihj•\gygh gh\• ijh[e_fb g_ \•^kmgmeb gZ ^jm]k
ijh[e_fb hj]Zg•aZp•€ ijZp• e•dZj•\ yd g_kijbyleb_ gZ\dh
n•abqgbfb IZ [•heh]•qgbfb qbggbdZfb ih^heZggy \gm]j
aZih[•]Zggj]•Zgbo j_Zdp•c lhsh

LZdbf qbg]b\q_ggy ^bkp©HohjhGZ ijZp• \ ]Zema•^a } Zc
i•^]h]h\db f_•^bqgbo dZ^j•\ hkh[eb\h \ kmqZkgbo mfh\Zo j
hk\•lb gZ le• ijhp_k•\ }jh•gl_]jZp•€ MdjZ€gb
lj_•^f_lhfb\q_ggy gZ\qZevgh]h]hpaZkgh\Zgh€ gZ ih}^gZgg• l_o
k_j_•^h\bsZ IZ kbkl_fZ aZoh^•\ aZobklm • a[_j_`\_ggy `b
ijZp•\gbd•\

F_•^bkpbie•gZjg• a^Iy•q_dgy ^bkpbie•gb ©HohjhGZ ijZp• \ ]Z
228 ©I_•^•Zlj•y^a dZp•€h\•lgvh€ ©FZ]•klj f_•^bpbgb^a d\Ze•n•d
i_•^•Zlj^a a^•ckgx}hMky kmf1kljZo ,1 jhdm gZ\qZggy IZ [Zam}lvk
ijbjh^gbbZmdh\bbkpbie•g_•^bqgh€ [•heh]•€ f_•^bqgh€ IZ [•
[•heh]•qgh]€hH]Zg•qgh€ o•f•€ ZgZlhf•€ ex^bgg]•klheh]•€
eZlbgkvdh€ fh\b •klhj•€ f_•^bpbgb [_ai_db `bll]^•yevghkl•
•gl_]jm}lvky a pfbf ^bKp\hij•jgZzkZ^b ^ey gZklmigh]h \b\q_
]•j}g•qgbo ^bkpA]ideZ^Z} hkgh\b nhjfm\Zggy agZgv mf•gv
fhjZevghbqgbo p•gghkl_c yd• \bagZqZxlvky d•gp_`bfb p•ey
ih^Zevr•c ijhn_k•cg•c ^•yevghkl•

Ij_j_d\•abk\b\q_ggy ^bkpbie•gb i_j_•^[ZqZ]h]h]ggy_dj}^bl•\ a
ijZdlbde•g•qgbfb ^bkpbie•gZfb \ dhgl_dkl• hp•gdb _n_dln
ijhn•eZdlbdb aZo\hix\Zgv IZ €o gZke•^d•\ hilbf•aZp•€ f
\•^^•e_ggy EIA lhsh a _i•^_f•heh]•}xihimdeygdgbo \bjfj•\
ieZg•\ a[hjm •gnhjZp•€

F_•^bkpbie•gZjg• a^Iy•q_dgy ^bkpbie•gb ©HohjhGZ ijZp• \ ]Z
228 ©I_•^•Zlj•y^a dZp•€h\•lgvh€ ©FZ]•klj f_•^bpbgb^a d\Ze•n•d
i_•^•Zlj^a a^•ckgx}hMky kmf1kljZo ,1 jhdm gZ\qZggy IZ [Zam}lvk
ijbjh^gbbZmdh\bbkpbie•g_•^bqgh€ [•heh]•€ f_•^bqgh€ IZ [•
[•heh]•qgh]€hH]Zg•qgh€ o•f•€ ZgZlhf•€ ex^bgg]•klheh]•€
eZlbgkvdh€ fh\b •klhj•€ f_•^bpbgb [_ai_db `bll]^•yevghkl•
•gl_]jm}lvky a pfbf ^bKp\hij•jgZzkZ^b ^ey gZklmigh]h \b\q_
]•j}g•qgbo ^bkpA]ideZ^Z} hkgh\b nhjfm\Zggy agZgv mf•gv
fhjZevghbqgbo p•gghkl_c yd• \bagZqZxlvky d•gp_`bfb p•ey
ih^Zevr•c ijhn_k•cg•c ^•yevghkl•

Ij_j_d\•abk\b\q_ggy ^bkpbie•gb i_j_•^[ZqZ]h]h]ggy_dj}^bl•\ a
ijZdlbde•g•qgbfb ^bkpbie•gZfb \ dhgl_dkl• hp•gdb _n_dln
ijhn•eZdlbdb aZo\hix\Zgv IZ €o gZke•^d•\ hilbf•aZp•€ f
\•^^•e_ggy EIA lhsh a _i•^_f•heh]•}xihimdeygdgbo \bjfj•\
ieZg•\ a[hjm •gnhjZp•€

Ij_j_d\•abk\b\q_ggy ^bkpbie•gb i_j_•^[ZqZ]h]h]ggy_dj}^bl•\ a
ijZdlbde•g•qgbfb ^bkpbie•gZfb \ dhgl_dkl• hp•gdb _n_dln
ijhn•eZdlbdb aZo\hix\Zgv IZ €o gZke•^d•\ hilbf•aZp•€ f
\•^^•e_ggy EIA lhsh a _i•^_f•heh]•}xihimdeygdgbo \bjfj•\
ieZg•\ a[hjm •gnhjZp•€

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні дисциплін організації охорони здоров'я в контексті статистики неінфекційних захворювань; соціальною медициною в контексті вимірів популяційного та індивідуального здоров'я, особливостей реєстрації пов'язаних із здоров'ям подій; медичною інформатикою та комп'ютерними технологіям.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=167>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є «Охорона праці в галузі» є формування у майбутніх фахівців знань, умінь і компетенцій, а також виховання культури безпеки для забезпечення ефективного управління охороною праці в медичній галузі, створення сприятливих умов виробничого середовища і безпеки праці згідно з чинними законодавчими та нормативно-правовими актами для реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я медичних працівників.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є «Охорона праці в галузі» є забезпечення збереження життя, здоров'я і працездатності медичних працівників у виробничих умовах шляхом застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та інших заходів, виховання морально-етичних цінностей, спрямованих на профілактику виробничого травматизму та виникнення професійних і виробничо-обумовлених захворювань.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання в ОПП та Стандарті)

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами **компетентностей:**

інтегральні: здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні спеціалізовані задачі в нових або незнайомих середовищах за наявності певної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності в мультидисциплінарному контексті на основі концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у галузі охорони здоров'я, із здатністю зрозумілого і аргументованого донесення висновків до фахівців і нефахівців, а також є основою для оригінального мислення, продовження навчання з високим шпеном автономії та проведення досліджень.

загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути навченим; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іноземною мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; прагнення до збереження навколишнього середовища; прагнення до збереження навколишнього середовища

спеціальні (фахові, предметні): здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів; здатність до діагностування невідкладних станів; здатність до визначення тактики та володіння навичками надання екстреної медичної допомоги; здатність до планування та проведення санітарно-гігієнічних, профілактичних та протиепідемічних заходів, у тому числі щодо інфекційних хвороб; здатність до ведення медичної документації

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

Знання та розуміння:

ПРН 1 – здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді;

ПРН 2 – знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення

Застосування та розуміння:

ПРН 3 – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

ПРН 5 – оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень

ПРН 10 – діагностування невідкладних станів, вивчення тактики надання екстреної медичної допомоги

ПРН 11 – проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів

ПРН 12 – планування профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб

ПРН 16 – оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення

ПРН 17 – ведення медичної документації, обробка держаної, соціальної та медичної документації

Формування суджень:

ПРН 18 – здатність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я

ПРН 19 – здатність здійснювати оцінку санітарно-гігієнічного стану навколишнього середовища з метою визначення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів

ПРН 20 – здатність застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі

ПРН 21 – сформованість фахівця з належними особистими якостями який дотримується етичного кодексу лікаря

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації),

- робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна плитка),

- конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи),

- тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги),

- лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації),

- спортивний розвиток та ефективний відпочинок (реалізується через: різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя),

- емпатію (реалізується через: поважне ставлення до думки та етичних міркувань, вигляду та поведінки інших людей),

- стресостійкість (реалізується через: роботу у групі з представниками інших професійних груп різного рівня та віку в непередбачених обставинах та ситуаціях).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання

Кількість кредитів – 3	<u>Галузь знань</u> 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 228 «Педіатрія» (шифр і назва)	Рік підготовки: 2-й
		Семестр 3-4-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр педіатрії	Лекції 10 год.
		Практичні, семінарські 20 год.
		Лабораторні -
		Самостійна робота 60 год.
		Індивідуальні завдання: -
		Вид контролю: залік
		ОПП 228 «Педіатрія»

2.1 Опис навчальної дисципліни

№ з/п	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин			
		Денна форма навчання			
		Всього	У тому числі		
Лекції	Практичні заняття		Самостійна робота		
Розділ I.					
Загальні питання охорони праці					
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	7	2	2	3
2.	Організація охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти	5	-	2	3
3.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.	7	2	2	3
Разом за розділом I		19	4	6	9
Розділ II.					
Особливості умов праці в медичній галузі. Заходи щодо зменшення впливу шкідливих чинників. Критерії оцінки умов праці медичних працівників.					
4.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників.	7	2	2	3
5.	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника	5	-	2	3

6.	Заходи щодо зменшення несприятливої дії професійних чинників на організм медичних працівників. Методики психофізичного тренінгу	5	-	1	3
7.	Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників	5	-	1	3
8.	Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.	4	2	2	2
9.	Гігієна та охорона праці в медичних закладах	5	2	1	3
10.	Охорона праці в окремих структурних підрозділах ЛПЗ та вищих медичних навчальних закладах. Основи виробничої безпеки медичних працівників.	5	-	1	3
11.	Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.	5	-	1	3
12.	Вимоги до засобів індивідуального захисту та робочого одягу медичних працівників. Атестація робочих місць.	5	-	1	3
13.	Медичні огляди для медичних працівників.	5	-	1	3
14.	Наукова організація праці в ЛПЗ. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.	5	-	1	3
Разом за розділом II		56	6	14	32
Розділ III.					
Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.					
15.	Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік.	5	-	2	3
16.	Спеціальне розслідування нещасних випадків.	5	-	2	3
17.	Державне соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.	5	-	2	3
Разом за розділом III		15	-	6	9
Усього годин по дисципліні		90	10	20	60

Програма навчальної дисципліни “Охорона праці в галузі” структурована і представлена трьома розділами дисципліни відповідно до вимог розробки навчальних програм навчальних дисциплін.

Розділ дисципліни 1. Загальні питання охорони праці

Тема № 1: Правові та організаційні основи охорони праці.

Оволодіння навичками роботи з нормативною та юридичною документацією є необхідним елементом для створення безпечних умов праці в професійній діяльності лікаря.

Тема № 2: Організація охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти.

Вирішальну роль у формуванні та розвитку людини відіграє праця, яка при певних несприятливих умовах може значною мірою впливати на стан здоров'я особи, призвести до виникнення нещасних випадків, аварій, професійних захворювань. Відповідно до даних світової статистики, 80% нещасних випадків пов'язані з людським фактором, тому стають невідкладними організація навчання населення основам охорони та безпеки праці, усвідомлення кожним працівником необхідності забезпечення нешкідливих і безпечних умов праці, формування важливих орієнтирів на пріоритетність життя і здоров'я людей, порівняно зі значущістю результатів виробничої діяльності. Якість і ефективність діяльності медичних працівників багато в чому залежать від умов їхньої праці та стану здоров'я.

Тема № 3: Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.

Гігієна праці як наука вивчає вплив на організм працюючою людиною трудового процесу та виробничого середовища. Фізіологія праці є розділом гігієни праці, який вивчає особливості фізіологічного стану організму працюючої людини в процесі її трудової діяльності. Результати всебічного вивчення трудового процесу та змін фізіологічного стану організму є основою для розробки профілактичних заходів з метою подальшого збереження здоров'я працюючих та підтримання працездатності на високому рівні.

Розділ дисципліни 2. Особливості умов праці в медичній галузі

Тема № 4: Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників

Існуючі на сьогодні рівень і структура захворюваності медичних працівників багато в чому зумовлені деякими характерними особливостями даної професійної групи внаслідок дії фізичних або біологічних чинників, токсико-хімічної, алергійної етіології, перенапруження окремих органів або систем, внутрішньолікарняних інфекцій.

Тема № 5: Гігієнічна характеристика умов праці та стану здоров'я медичних працівників.

Праця медичних працівників у сучасних умовах належить до найскладніших, напружених та відповідальних видів діяльності. Окремі професійні групи медичних працівників у своїй повсякденній діяльності мають свої специфічні умови праці, що можуть стати причиною захворюваності, у тому числі й професійної, сприяють виникненню втоми та перевтоми, втрати працездатності. Для запобігання негативної дії умов праці на здоров'я та працездатність, медичні працівники повинні знати вплив окремих факторів на здоров'я та працездатність, та дотримуватися правил безпеки.

Тема № 6: Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік

Інтенсивний розвиток науки та техніки, здобутки яких використовують у медичній практиці призводять до постійного ризику для працівників і пов'язані з гострими професійними захворюваннями, отруєннями, опіками, ураженнями електричним струмом, ушкодженнями внаслідок аварій, пожеж, контактом з інфікованою кров'ю, мокротою тощо. Майбутній лікар повинен вміти оцінювати та коригувати власні умови праці, а під час нещасних випадків та аварій надавати першу медичну допомогу постраждалим й інформувати керівників підрозділів.

Розділ дисципліни 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі

Тема № 7: Гігієна та охорона праці в медичних закладах

Закріпити знання студентів про гігієнічні вимоги до розташування, планування та санітарно-протиепідемічного режиму лікувально-профілактичних закладів на підставі вивчення нормативних документів.

Ознайомитися з основними шкідливими чинниками виробничого середовища та професійними ушкодженнями й захворюваннями медичних працівників, вимогами безпеки під час їх роботи.

Ознайомитися з впливом виробничих шкідливих чинників на організм працюючих лікарів, їх законодавчими, організаційними, протиепідемічними та технічними заходами охорони праці та профілактики профзахворювань.

Тема № 8: Основи виробничої безпеки медичних працівників.

Виробнича безпека медичних працівників є запорукою збереження здоров'я лікаря та пацієнта, необхідною умовою профілактики нещасних випадків, аварій і травматизму.

Тема № 9: Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників.

Умови праці медичних працівників характеризуються наявністю комплексу несприятливих виробничих факторів. Серед медичних працівників висока поширеність професійного туберкульозу, при цьому, у багатьох випадках виявляється резистентність збудника туберкульозу до протитуберкульозних препаратів. При роботі з кров'ю і її

компонентами існує значний ризик зараження медичних працівників такими інфекційними захворюваннями як гепатити В та С, ВІЛ-інфекція.

Тема № 10: Охорона праці в окремих структурних підрозділах ЛПЗ та вищих медичних навчальних закладах

МОЗ України при узгодженні з Державним комітетом з нагляду за охороною праці розроблені та затверджені нормативні документи з питань охорони праці для медичної галузі. Для введення у правове поле України питань з техніки безпеки і виробничої санітарії в системі закладів охорони здоров'я діють правила забудови, експлуатації і техніки безпеки в окремих структурних підрозділах лікувально-профілактичних закладів. Дотримання цих правил є обов'язковим для забезпечення належних умов перебування хворих та праці медичного персоналу, профілактики негативного впливу несприятливих факторів виробничого середовища на здоров'я медичних працівників.

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
Розділ дисципліни 1. Загальні питання охорони праці			
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	Аудиторна/дис танційна
2.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці	2	Аудиторна/дис танційна
Розділ дисципліни 2. Особливості умов праці в медичній галузі			
3.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників	2	Аудиторна/дис танційна
Розділ дисципліни 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі			
4.	Гігієна та охорона праці в медичних закладах	2	Аудиторна/дис танційна
5.	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника	2	Аудиторна/дис танційна
	Всього годин	10	

2.2.2 Семінарські заняття – не передбачені навчальним планом

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Розділ дисципліни 1. Загальні питання охорони праці				
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
2.	Організація охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
3.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати

Розділ дисципліни 2. Особливості умов праці в медичній галузі				
4.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
5.	Гігієнічна характеристика умов праці та стану здоров'я медичних працівників	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
6.	Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
Розділ дисципліни 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі				
7.	Гігієна та охорона праці в медичних закладах	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
8.	Основи виробничої безпеки медичних працівників	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
9.	Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
10.	Охорона праці в окремих структурних підрозділах ЛПЗ та вищих медичних навчальних закладах	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
Всього годин		20		

2.2.4. Лабораторні заняття – непередбачені навчальним планом

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Розділ дисципліни 1. Загальні питання охорони праці				
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	5	Вивчення матеріалу	усне опитування;

			підручників, нормативно- правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	тестовий контроль; реферати
2.	Організація охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти.	5	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати
3.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці	5	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати
Розділ дисципліни 2. Особливості умов праці в медичній галузі				
4.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
5.	Гігієнічна характеристика умов праці та стану здоров'я медичних працівників	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
6.	Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
Розділ дисципліни 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі				
7.	Гігієна та охорона праці в	7	розповідь-	усне

	медичних закладах		пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	опитування; тестовий контроль; реферати
8.	Основи виробничої безпеки медичних працівників	7	розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
9.	Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників	8	розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
10.	Охорона праці в окремих структурних підрозділах ЛПЗ та вищих медичних навчальних закладах	8	розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; тестовий контроль; реферати
	Всього годин	60		

Методи навчання:

- Вербальні (лекція, бесіда);
- Наочні (ілюстрація, презентаційний матеріал, відео матеріал);
- Практичні (самостійна робота, робота в парах, робота в групах).

Методи контролю:

1. Усний контроль засвоєння теоретичного матеріалу (опитування, обговорення).
2. Письмовий контроль (відповіді на питання, вирішення задач, тестовий контроль).
3. Контроль практичних вмінь та навичок (вирішення ситуаційних задач, розв'язання проблемних ситуацій, надання практичних рекомендацій).

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем): проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (*за вибором*): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел).

Підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається програмою навчальної дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів,

отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Оцінювання успішності навчання студентів за ЕСТС організації навчального процесу (ПНД, залік, диф. залік, іспит) здійснюється на підставі «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181. Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1 Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті»

Знання Студентів оцінюються з усіх видів навчальних занять за такими критеріями:

1) **«відмінно»** – відповідає високому (творчому) рівню компетентності:

- Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили;

2) **«добре»** – отримує Студент за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає достатньому (конструктивно-варіативному) рівню компетентності:

- Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

3) **«задовільно»** – отримує Студент за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає середньому (репродуктивному) рівню компетентності:

- Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

4) **«незадовільно»** – відповідає низькому (рецептивно-продуктивному) рівню компетентності:

- Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів. Оцінювання студентів проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ».

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Для дисципліни, вивчення якої завершується у поточному семестрі та формою її контролю є диференційний залік, середній бал за ПНД викладачем кафедри переводиться у 200-бальну шкалу.

Заохочення та стягнення. За участь у науково-дослідних студентських конференціях, у наукових дослідженнях, у опитуваннях студент може отримувати додаткові бали 1 – 10.

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача здійснюється за виконання завдань викладача:

- доповідь реферату на практичному занятті 0 – 2 бали;
- доповідь з презентацією на практичному занятті 0 – 3 бали,
- доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей 0 – 5 балів;
- участь у науково-практичній конференції –5 – 10 балів

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється шляхом самостійного опрацювання теоретичного матеріалу, із подальшим усним опитуванням, тестуванням та обговоренням теми пропущеного заняття із викладачем. У разі достатнього рівня знань з відповідної тематики академічна заборгованість вважається ліквідованою. Безоплатне відпрацювання здійснюється протягом 30 днів з моменту пропущеного заняття (без надання дозволу з деканату), якщо термін з моменту пропущеного заняття перевищує 30 днів відпрацювання здійснюється тільки у разі надання дозволу на ліквідацію академічної заборгованості із деканату із урахуванням наявності дисципліни у переліку дисциплін, відпрацювання пропущених занять з яких здійснюється на платній основі.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті» (таблиця 1, 2).

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни студенту виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Підсумковий бал за поточну навчальну діяльність (ПНД) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 2.

Таблиця 2

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються заліком)**

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122

4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Технологія оцінювання дисципліни(табл. 6 з «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...»).

Залік (відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...») проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД (таблиця) та перевірку засвоєння усіх тем з дисципліни. Оцінка визначається в балах від 120 до 200 та відміткою «зараховано», «не зараховано».

3.2. Питання до заліку

Розділ 1. Загальні питання охорони праці.

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.
2. Суб'єкти і об'єкти охорони праці.
3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
4. Загальні питання охорони праці в медицині.
5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України "Про охорону праці" тощо).
6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.
9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 "Соціальна відповідальність". Міжнародний стандарт ISO 26000 "Настанова по соціальній відповідальності".
12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС "Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників".
13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.
14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.

16. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.

17. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

18. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.

19. Ризикоорієнтований підхід в оцінці потенційної та реальної небезпеки шкідливого впливу чинників виробничого середовища на здоров'я людини.

20. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки.

21. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України "Про колективні договори та угоди" та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України "Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою". Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.

22. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.

23. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94 «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я».

24. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ), її структура, чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

25. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.

26. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.

27. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.

28. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників.

29. Наказ МОН України № 563 від 01.08.2001 "Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах".

30. Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень.

31. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

32. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.

33. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.

34. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення.

35. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.

Розділ 2. Особливості умов праці в медичній галузі

36. Класифікація праці медичних працівників.

37. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

38. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
39. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
40. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
41. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів різного профілю (хірургічного, терапевтичного, стоматологічного та ін.).
42. Особливості професійної та виробничо обумовленої захворюваності медичних працівників.
43. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.
44. Методика оцінки роботи медичних працівників за критеріями "Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248.
45. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
46. Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України № 1232 від 30.11.2011 р. "Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві", №270 від 22.03.01 р. "Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру" та № 1662 від 8.11.2000 р. "Про затвердження переліку професійних захворювань".
47. Методика розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.
48. Методика розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.
49. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медицині, методика їх обліку і розслідування.
50. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.
51. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності". Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.
- Розділ 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі.*
52. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.
53. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.
54. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження медичних працівників. Наукова організація праці в ЛПЗ. Раціональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.
55. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату.
56. Заходи щодо зниження несприятливої дії шуму, вібрації, ультразвуку.
57. Вимоги до виробничого освітлення робочих місць медичних працівників.
58. Вимоги до ультрафіолетового випромінювання, електромагнітних полів радіочастот та лазерного випромінювання на робочих місцях медичних працівників.
59. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.
60. Вимоги до іонізуючого випромінювання медичних і фармацевтичних працівників.
61. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм медичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.
62. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.

63. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.
64. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу медичних працівників.
65. Організація повітрообміну в приміщеннях ЛПЗ, вентиляція.
66. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЛПЗ (операційному блоці, радіодіагностичних підрозділах, фізіотерапевтичних кабінетах, патологоанатомічних відділеннях і моргах тощо), основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
67. Основи організації охорони праці персоналу у фармацевтичній галузі.
68. Норми робочого часу для працівників закладів та установ охорони здоров'я.
69. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах.
70. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
71. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
72. Медичні огляди медичних працівників. Основні положення Наказу МОЗ України №246 від 21.05.2007 року "Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій".
73. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
74. Поняття про небезпечні інфекційні захворювання.
75. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про "виробничу аварію" та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань.
76. Основні положення Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ" та Закону України Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 роки № 1708-VII від 20.10.2014.
77. Основні положення Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 "Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків", № 148 від 17.03.2015 "Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов'язків", № 955 від 05.11.2013 "Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків" та інших.
78. Вірусні гепатити, їх потенційна небезпека для медичних працівників. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит.
79. Постанова КМ України № 637 від 29.04.13 р. "Про затвердження Державної цільової соціальної програми профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів на період до 2016 року".
80. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека для медичних працівників.
81. Заходи профілактики зараження туберкульозом медичних працівників. Закони України "Про протидію захворюванню на туберкульоз", "Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012-2016 роки".
82. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
83. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЛПЗ. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.
84. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.

85. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.

86. Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації ЛПЗ та медичного обладнання.

87. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

88. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.

89. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЛПЗ.

- рівня оволодіння практичними навичками при вивченні дисципліни.

Практичні питання

1. Застосовувати вимоги законодавчих та нормативних документів для впровадження методів та засобів системи охорони праці працюючих в медичних закладах.

2. Застосовувати основні форми організації та управління охороною праці медичних працівників.

3. Виявляти шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища на робочому місці медичних працівників та давати їм гігієнічну оцінку.

4. Давати оцінку організації робочого місця, меблів, медичного обладнання в ЛПЗ.

5. Прогнозувати можливість виникнення професійних, виробничо обумовлених захворювань, нещасних випадків, аварійних ситуацій.

6. Проводити атестацію робочих місць за умовами праці за показниками важкості, напруженості, шкідливості і небезпечності виробничого процесу.

7. Обґрунтовувати та розробляти план заходів з оздоровлення умов праці медичних працівників і контролю їх ефективності.

8. Проводити контроль за дотриманням правил особистої гігієни і використання засобів індивідуального захисту медичних працівників.

9. Проводити розслідування та облік нещасних випадків, гострих та хронічних професійних захворювань, випадків травматизму в медичній галузі.

10. Організовувати заходи протипожежної і електробезпеки.

11. Розробляти інструкції з охорони праці для медичних працівників.

12. Проводити навчання і перевірку знань з охорони праці.

3.3. Контрольні питання

Розділ 1. Загальні питання охорони праці.

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.

2. Суб'єкти і об'єкти охорони праці.

3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.

4. Загальні питання охорони праці в медицині.

5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України "Про охорону праці" тощо).

6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.

7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 “Соціальна відповідальність”. Міжнародний стандарт ISO 26000 “Настанова по соціальній відповідальності”.
12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС “Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників”.
13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.
14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об’єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров’я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.
16. Охорона праці як невід’ємна складова соціальної відповідальності.
17. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
18. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.
19. Ризикоорієнтований підхід в оцінці потенційної та реальної небезпеки шкідливого впливу чинників виробничого середовища на здоров’я людини.
20. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки.
21. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України “Про колективні договори та угоди” та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України “Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою”. Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов’язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.
22. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.
23. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94 «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров’я».
24. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ), її структура, чисельність, основні завдання і функції. Права і обов’язки працівників служби охорони праці.
25. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.
26. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
27. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.
28. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників.
29. Наказ МОН України № 563 від 01.08.2001 “Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах”.

30. Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень.
31. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.
32. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.
33. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.
34. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення.
35. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.

Розділ 2. Особливості умов праці в медичній галузі

36. Класифікація праці медичних працівників.
  37. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
  38. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
  39. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
  40. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
  41. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів різного профілю (хірургічного, терапевтичного, стоматологічного та ін.).
  42. Особливості професійної та виробничо обумовленої захворюваності медичних працівників.
  43. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.
  44. Методика оцінки роботи медичних працівників за критеріями “Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу”, затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248.
  45. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
  46. Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України № 1232 від 30.11.2011 р. “Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві”, №270 від 22.03.01 р. “Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невикробничого характеру” та № 1662 від 8.11.2000 р. “Про затвердження переліку професійних захворювань”.
  47. Методика розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.
  48. Методика розслідування та обліку нещасних випадків невикробничого характеру.
  49. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медицині, методика їх обліку і розслідування.
  50. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.
  51. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.
- ### *Розділ 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі.*
52. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.
  53. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.
  54. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження медичних працівників. Наукова організація праці в ЛПЗ. Раціональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.

55. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату.
56. Заходи щодо зниження несприятливої дії шуму, вібрації, ультразвуку.
57. Вимоги до виробничого освітлення робочих місць медичних працівників.
58. Вимоги до ультрафіолетового випромінювання, електромагнітних полів радіочастот та лазерного випромінювання на робочих місцях медичних працівників.
59. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.
60. Вимоги до іонізуючого випромінювання медичних і фармацевтичних працівників.
61. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм медичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.
62. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.
63. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.
64. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу медичних працівників.
65. Організація повітрообміну в приміщеннях ЛПЗ, вентиляція.
66. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЛПЗ (операційному блоці, радіодіагностичних підрозділах, фізіотерапевтичних кабінетах, патологоанатомічних відділеннях і моргах тощо), основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
67. Основи організації охорони праці персоналу у фармацевтичній галузі.
68. Норми робочого часу для працівників закладів та установ охорони здоров'я.
69. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах.
70. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
71. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання.
72. Медичні огляди медичних працівників. Основні положення Наказу МОЗ України №246 від 21.05.2007 року "Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій".
73. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
74. Поняття про небезпечні інфекційні захворювання.
75. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про "виробничу аварію" та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань.
76. Основні положення Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ" та Закону України Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 роки № 1708-VII від 20.10.2014.
77. Основні положення Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 "Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків", № 148 від 17.03.2015 "Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов'язків", № 955 від 05.11.2013 "Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків" та інших.
78. Вірусні гепатити, їх потенційна небезпека для медичних працівників. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит.

79. Постанова КМ України № 637 від 29.04.13 р. “Про затвердження Державної цільової соціальної програми профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів на період до 2016 року”.

80. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека для медичних працівників.

81. Заходи профілактики зараження туберкульозом медичних працівників. Закони України “Про протидію захворюванню на туберкульоз”, “Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012-2016 роки”.

82. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.

83. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЛПЗ. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.

84. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.

85. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.

86. Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації ЛПЗ та медичного обладнання.

87. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

88. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.

89. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

90. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЛПЗ.

- рівня оволодіння практичними навичками при вивченні дисципліни.

Практичні питання

1. Застосовувати вимоги законодавчих та нормативних документів для впровадження методів та засобів системи охорони праці працюючих в медичних закладах.

2. Застосовувати основні форми організації та управління охороною праці медичних працівників.

3. Виявляти шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища на робочому місці медичних працівників та давати їм гігієнічну оцінку.

4. Давати оцінку організації робочого місця, меблів, медичного обладнання в ЛПЗ.

5. Прогнозувати можливість виникнення професійних, виробничо обумовлених захворювань, нещасних випадків, аварійних ситуацій.

6. Проводити атестацію робочих місць за умовами праці за показниками важкості, напруженості, шкідливості і небезпечності виробничого процесу.

7. Обґрунтовувати та розробляти план заходів з оздоровлення умов праці медичних працівників і контролю їх ефективності.

8. Проводити контроль за дотриманням правил особистої гігієни і використання засобів індивідуального захисту медичних працівників.

9. Проводити розслідування та облік нещасних випадків, гострих та хронічних професійних захворювань, випадків травматизму в медичній галузі.

10. Організовувати заходи протипожежної і електробезпеки.

11. Розробляти інструкції з охорони праці для медичних працівників.

Проводити навчання і перевірку знань з охорони праці.

3.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів під керівництвом викладача з дисципліни «Клінічна медицина навколишнього середовища» проводиться протягом семестру у формі: вивчення літературних джерел, рекомендованих для опанування тем і проблем та підготовки доповідей

з презентаціями за ними; вивчення нормативних документів, рекомендованих для вивчення різних тем дисципліни; роботи з базами даних щодо здоров'я; виконання індивідуальних завдань.

Студенти заочної форми навчання повинні виконати індивідуальне завдання і надіслати його на перевірку викладачеві (на e-mail) не пізніше, ніж за 10 днів до початку навчальної сесії.

Завдання (теми) для індивідуальної роботи студенти обирають самостійно, та узгоджують його з викладачам.

Критерії оцінювання індивідуального завдання. Робота повинна мати обсяг 10-16 сторінок тексту стандартного оформлення (розмір аркуша А4, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25, вирівнювання по ширині, між абзацні відступи – відсутні) і повністю розкривати зміст обраних питань. Презентація доповіді повинна бути виконана у програмних сервісах PowerPoint, Prezi, Google slides тощо. Робота має бути структурована та містити назву доповіді, актуальність, мету, завдання, основний зміст роботи, перелік використаних літературних джерел, оформлений відповідно до існуючих вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація».

Робота має бути подана на перевірку у визначені строки.

Невідповідність змісту, занадто великий або малий обсяг роботи, невідповідність формальним вимогам до оформлення, відсутність переліку використаних джерел або його неправильне оформлення, недостатня структурованість роботи, невчасне подання роботи на перевірку є підставами для зниження оцінки або ж повернення роботи на доопрацювання.

3.5. Інші заохочення

За участь у науково-дослідних студентських конференціях, у наукових дослідженнях, у опитуваннях студент може отримувати додаткові бали 1 – 10.

3.6. Правила оскарження оцінки

Правила оскарження оцінки. Оцінка з дисципліни може бути оскаржена на підставі вимог «Положення про організацію освітнього процесу у ХНМУ» № 370 від 27.08.2019 р. із доповненням згідно з наказу № 114 від 20.05.2020р.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни. Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати лекції та практичні заняття строго в медичній формі; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка.

Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання – строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття та присутність без медичної форми.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі студенти ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо

жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

Очікується, що студенти відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Поведінка в аудиторії:

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити воду;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття
- заборонено:
- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Використання електронних гаджетів. Застосовувати електронні гаджети для гри, листування у соціальних мережах (за виключенням перерви), гучних розмов тощо. Не допускаються користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

Студенти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра гігієни та екології № 2 підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Охорона праці в медичній галузі : навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. – К. : ВСВ “Медицина”, 2017. – 208 с.
2. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.
3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник/ упор.: О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, Г.А. Шкурко та ін.- Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.
4. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського.- К.: ВСВ “Медицина”, 2011.- 904с.
5. Гігієна праці (методи досліджень та санітарно-епідеміологічний нагляд) /За ред..А.М.Шевченка, О.П.Яворовського. – Вінниця: Нова книга, 2005.
6. Охорона праці у фармацевтичній галузі: навч. посіб. /О.В.Жуковіна, О.І.Зайцев, О.І.Жуковін, Г.А.Грецька. –К.: Медицина, 2009, -432с.
7. Гігієна та охорона праці медичних працівників: навч.посібник /За ред. В.Ф.Москаленка, О.П.Яворовського. – К.: ВСВ «Медицина», 2009. – 176 с.
8. Свидовый В.И. Гигиена и охрана труда медицинских работников /В.И.Свидовый,

Е.Е.Палишкіна. – СПб ГМД им. И.И.Мечникова, 2006. -90с.

9. Конституція України. Основний закон від 28.06.1996.
10. Кодекс законів про працю України. Закон № 322-VIII від 10.12.71.
11. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2802-XII від 19.11.92.
12. Закон України “Про охорону праці” від 14.10.92.
13. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” № 4004-XII від 24.02.94.
14. Закон України «Про пожежну безпеку»
15. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Допоміжна:

16. Закони України “Про протидію захворюванню на туберкульоз” № 2586-III від 05.07.2001.
17. Постанова Кабінету Міністрів України “Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” № 1232 від 30 листопада 2011 року.
18. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 08.11.2000 “Про затвердження переліку професійних захворювань”.
19. Постанова Кабінету Міністрів України № 442 від 1.08.1992 “Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці”.
20. Наказ МОЗ України № 268 від 30.09.94 “Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України”.
21. Наказ МОЗ України №246 від 21.05.2007 року “Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій”.
22. Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 “Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків”.
23. “Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу”, затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014.
24. Наказ Держнаглядохоронпраці України № 15 від 26.01.05 “Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці”.
25. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). – Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. – 125 с.
26. ДСН 3.3.6.039-99 “Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації”.
27. ДСН 3.3.6.037-99 “Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку”.
28. ДСН 3.3.6.042-99 “Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень”.
29. ДБН В.2.5-28-2006 “Природне та штучне освітлення”.
30. ДСанПінН 3.3.6.096-2002 “Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів”.
31. ГОСТ 12.1.005-88 ССБТ “Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны”.
32. ДСТУ 2293-99 “Охорона праці. Терміни та визначення основних понять”.
33. ДБН В.2.2-9:2009 “Громадські будинки та споруди”.
34. ДБН В 2.2-10-01 “Проектування закладів охорони здоров'я”.
35. Наказ МОН України № 563 від 01.08.01 “Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти”.
36. ДНАОП 0.00-1.21-98 “Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів”.
37. НАОП 9.1.50-1.10-84 (НПАОП 85.11-1.10-84) “Правила з техніки безпеки при

експлуатації виробів медичної техніки в установах охорони здоров'я. Загальні вимоги”.

38. НАОП 9.1.50-1.13-59 (НПАОП 85.11-1.13-59) “Правила обладнання і експлуатації інфекційних установ (інфекційних відділень, палат), а також охорони праці персоналу цих установ”.

39. НАОП 9.1.50-2.02-3 (ОСТ 42-21-15-83) “Кабінети рентгенодіагностичні. Вимоги безпеки”.

40. НАОП 9.1.50-6.04-91 “Методичні рекомендації щодо поліпшення умов праці медичних працівників, які зайняті ультразвуковою діагностикою”.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство охорони здоров'я України <http://moz.gov.ua/ua/portal/>.
5. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>.
6. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
7. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
8. Державна служба України з питань праці <http://dsp.gov.ua/>.
9. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.
10. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>.

8. ІНШЕ

1. Корисні посилання:
2. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc
3. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
4. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf
5. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dyvc.docx
6. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf
7. Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf
8. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:
9. http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk
10. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:
11. http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk
12. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx